

До спеціалізованої вченої ради ДФ 41.884.116  
Одеського державного університету  
внутрішніх справ МВС України

---

65004, м. Одеса, вул. Успенська, 1

**ВІДГУК**

**офіційного опонента, кандидата юридичних наук, професора  
РИЖКОВА Едуарда Володимировича на дисертацію Шаронова Андрія  
Павловича «Протидія кіберзагрозам Національною поліцією України:  
організаційно-правовий аспект», подану до захисту до спеціалізованої  
вченої ради ДФ 41.884.116 в Одеському державному університеті  
внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії за  
спеціальністю 081 «Право»**

Сучасний світ стрімко змінює межі між фізичною та віртуальною реальністю. Цифрова трансформація держави та суспільства, яка ще десятиліття тому здавалася футурологічним концептом, сьогодні стала нашою повсякденністю. Проте, разом із безпрецедентними можливостями для розвитку, кіберпростір згенерував і безпрецедентні за своїм масштабом та асиметричністю загрози.

Особливої, на нашу думку, екзистенційної гостроти ця проблематика набула для України з початком повномасштабної збройної агресії РФ. Вітчизняний кіберпростір перетворився на повноцінний театр бойових дій, де кінетичні удари ворога синхронізуються з масованими кібератаками на об'єкти критичної інфраструктури, державні реєстри та фінансовий сектор. У цих екстремальних умовах діяльність Національної поліції України (НПУ) зазнала колосального навантаження. Від поліції сьогодні вимагається не просто реактивне розслідування вже вчинених злочинів, а проактивна протидія гібридним загрозам, забезпечення кіберстійкості та збереження цифрових доказів у режимі «гарячого» реагування.

Саме тому дисертаційне дослідження А.П. Шаронова, присвячене організаційно-правовому механізму протидії кіберзагрозам у діяльності НПУ, є не просто актуальним — воно є гостро необхідним для концептуального та практичного посилення національного сектору безпеки і оборони в умовах євроінтеграції (зокрема, імплементації стандартів Директиви NIS2 та GDPR) та воєнного стану.

Обраний здобувачем напрям цілком відповідає пріоритетам Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020), Стратегії кібербезпеки України (Указ Президента України від 26.08.2021 № 447/2021), а також Комплексному стратегічному плану реформування органів правопорядку на 2023-2027 роки.

**Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.** Наукова робота проводилась у межах виконання планових наукових досліджень Одеського державного університету внутрішніх справ на період 2023-2028 років за темою «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний номер 0123U103538), а також тематики кафедри кримінального аналізу та інформаційних технологій «Інформаційні технології: сучасний стан, особливості в умовах війни та післявоєнний період» (номер 0123U103748).

**Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться в дисертації.** Очевидним є те, що автор підійшов до проблеми не як сторонній спостерігач, а як глибокий аналітик, який розуміє реальну механіку роботи правоохоронної системи. Метою дисертації є розроблення науково обґрунтованих положень щодо вдосконалення організаційно-правового механізму протидії кіберзагрозам у діяльності НПУ.

Для досягнення цієї мети А.П. Шаронов використав солідний методологічний інструментарій (діалектичний, компаративний, логіко-юридичний методи та метод системного аналізу) і потужну емпіричну базу, яка включає аналітику CERT-UA, звіти Європолу (ENISA, SOCTA, IOCTA), а

також масиви статистики Департаменту кіберполіції. Робота спирається на глибокий аналіз 222 джерел. Наведені в дисертації положення є логічними, послідовними та переконливими.

**Наукова новизна одержаних результатів** полягає у комплексному інституційному та нормативному переосмисленні ролі НПУ у кіберпросторі. Серед найбільш вагомих результатів, отриманих *уперше*, слід виділити:

- авторську концептуалізацію «подвійної» (техніко-юридичної) природи кіберзагроз, що переводить технічну подію в площину юридично значущого факту;
- розроблення єдиного циклу протидії кіберзагрозам (від превенції до аналізу досвіду), де ключовою умовою є стандартизованість первинного реагування;
- введення в адміністративно-правовий дискурс авторського визначення «інтероперабельності у кібербезпеці».

Окремий інтерес і наукову цінність становить удосконалення автором підходів до оцінювання небезпечності кіберзагроз (матриця критеріїв) та інноваційний погляд на процесуальну допустимість даних, згенерованих штучним інтелектом (ШІ), шляхом виокремлення алгоритмічної (цифрової) експертизи.

**Оцінка змісту дисертації та її оформлення.** Дисертація А.П. Шаронова вирізняється бездоганною логікою побудови. Текст написаний фаховою, сучасною академічною мовою, не переобтяжений зайвою компіляцією, містить багато авторських роздумів та графічних додатків, що полегшують сприйняття складної технічної проблематики.

**Перший розділ «Теоретичні основи кіберзагроз та їх правова природа»** блискуче розкриває онтологію кіберзагроз. Автор вдало і дуже тонко проводить дефініційний аналіз, розмежовуючи поняття «інформаційна безпека» та «кібербезпека», доводячи, що остання має чітку просторово-ризикову визначеність. Надзвичайно цікавим є аналіз європейських стандартів

(NIS2, Data Act, GDPR) та ідей імплементації рекомендацій OECD до українського законодавства.

**Другий розділ «Організаційно-правовий механізм протидії кіберзагрозам Національною поліцією України»** формує ядро дослідження. Здобувач детально аналізує інституційну спроможність кіберполіції, її взаємодію з іншими акторами (СБУ, Держспецзв'язок, CERT-UA). Особливу увагу привертає розгляд автором трудових функцій оперуповноваженого крізь призму парадигми Intelligence-Led Policing (ILP). Автор слушно стверджує, що в сучасних умовах аналітична розвідка є не доповненням, а системоутворювальною базою оперативної роботи. Розглянута модель Аналітичного життєвого циклу крипто-санкцій (АЖЦКС) свідчить про високий експертний рівень дисертанта.

**Третій розділ «Проблеми та шляхи вдосконалення організаційно-правової діяльності Національної поліції у сфері протидії кіберзагрозам»** носить виражений праксеологічний характер. Здобувач не боїться порушувати гострі питання: конфлікт між швидкістю технічного реагування під час війни та вимогами КПК України щодо фіксації доказів. Пропозиція інституціалізувати «подвійний контур» управління інцидентом (технічний і процесуальний) є надзвичайно своєчасною.

Апробація результатів є достатньою (9 публікацій, з них 6 — у фахових виданнях). Робота оформлена відповідно до всіх чинних вимог МОН України.

**Загалом, високо й позитивно оцінюючи представлену кваліфікаційну роботу, її сучасний драйв, глибину та новаторський підхід, слід звернути увагу на низку дискусійних положень і слабких місць, які потребують додаткового роз'яснення під час публічного захисту:**

1. У підрозділі 2.1 дисертант пропонує «Модель 1» (Цифрове джерело доказу), за якої результати роботи систем штучного інтелекту визнаються електронним доказом за умови наявності «сертифіката достовірності» алгоритму (експертизи). Проте, автор сам справедливо

зазначає, що згідно з AI Act ЄС використання ШІ для прогнозування злочинів або профілювання становить неприйнятний ризик. Виникає питання: чи не є запропонована інтеграція ШІ-аналітики безпосередньо у статус *доказів* занадто радикальною для чинного КПК України? Можливо, в умовах перехідного правового регулювання більш виправданою та безпечною для прав громадян є «Модель 2», де ШІ-дані є виключно *оперативно-орієнтуючою інформацією* і підставою для НСРД, а не доказом по суті? Прошу дисертанта аргументувати свою позицію.

2. Досліджуючи взаємодію НПУ та CERT-UA (підрозділ 2.3), автор слушно вказує на дилему між «форензичним збереженням доказів» (інтерес поліції) та «відновленням працездатності систем» (інтерес CERT-UA та власника КІ). Однак у запропонованих шляхах вдосконалення бракує чіткого правового механізму арбітражу: хто саме (яка посадова особа чи орган) ухвалює остаточне юридичне рішення про знищення цифрових слідів заради негайного відновлення критичної інфраструктури під час війни? Залишення цього питання на рівні «координації» може призвести до правового колапсу на практиці.

3. У підрозділі 2.2 автор пропонує розширити професійний стандарт оперуповноваженого поліції, включивши до нього компетентності з ILP, OSINT, цифрової криміналістики, криптоактивів та взаємодії за стандартами NIS2. Чи не вбачає здобувач ризику того, що покладання такого безпрецедентного обсягу високотехнологічних аналітичних функцій на класичного «оперуповноваженого» призведе до функціонального розфокусування? Чи не доцільніше на рівні організаційно-правового механізму наполягати на жорсткому інституційному розділенні «класичних» оперуповноважених кіберполіції та вузькопрофільних ILP-аналітиків (як це працює в агенціях типу NCA у Великій Британії)?

Зазначені зауваження мають здебільшого дискусійний та рекомендаційний характер. Вони викликані виключно багатогранністю та новизною обраної теми, жодним чином не применшують високої наукової та

практичної цінності дисертації і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

**Дисертація Шаронова Андрія Павловича «Протидія кіберзагрозам Національною поліцією України: організаційно-правовий аспект»** є самостійною, комплексною, новаторською та завершеною науковою працею. Вона містить глибоко науково обґрунтовані результати, які в сукупності розв'язують важливе науково-прикладне завдання щодо вдосконалення організаційно-правового забезпечення діяльності Національної поліції України у сфері кібербезпеки.

Дисертація повністю відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із відповідними змінами), а також вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом МОН України від 12 січня 2017 року № 40.

Автор роботи, Шаронов Андрій Павлович, беззаперечно заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

**Офіційний опонент**

**професор кафедри інформаційних технологій**

**Дніпровського державного університету внутрішніх справ**

**кандидат юридичних наук, професор**

**Едуард РИЖКОВ**